

* มงคล ชื่อเสาบ้านคนล้านนา

พะทญากการสร้างควมเชื่อมั่นในที่อยูอาศัย *

ปัจจัยที่จำเป็นของผู้คนอย่างหนึ่งคือบ้าน หรือที่อยู่อาศัย ซึ่งการสร้างบ้านแต่ครั้งก่อน สหล้าผู้เป็นช่างจะมีพิธีการก่อสร้างบ้าน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบ้าน เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้เจ้าของอยู่เย็นเป็นสุข ผู้เป็นสหล้าจะทำขัน ตั้งและนำไม้มงคลไปผูกที่เสาเอกหรือเสามงคล เกิดความอบอุ่นใจ ทั้งสหล้าขณะที่กำลังสร้างบ้านและเจ้าของบ้าน เมื่อขึ้นอยู่บนบ้าน เสดดงกล่าวจะเป็นเสามงคลของบ้านตลอดไป

ประสบการณ์ย้อมสร้างคนให้เกิดความรู้ อย่างเช่นพ่อสหล้า หรือช่างสร้างบ้านชื่อพ่อบุญปั่นแม้ว่าจะไม่ผ่านการเรียนเป็นวิศววะ หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการก่อสร้างบ้านเรือน แต่สหล้าได้ใช้ประสบการณ์สร้างบ้านให้ผู้คนได้อาศัยมานักต่อนัก โดยที่ท่านได้กระทำพิธี ก่อสร้างบ้านตามตำราของคนล้านนาทุกครั้ง

ก่อนสร้างบ้านสหล้าบุญปั่นจะตั้งขันครูและหาไม้มงคลมา ผูกมัดเสาเอก และเสานางซึ่งดูเป็นที่แปลกๆของนายช่างในปัจจุบัน ที่เรียนจบมาจากสถาบันที่สร้างบรรดาช่างทั้งหลายมีทั้งปริญญาตรี โท และเอก ที่มาเห็นต้นไม้ที่ผูกมัดติดเสา แต่สหล้าบุญปั่นท่านบอก ว่า “นั่นคือสิ่งที่ครูมีชีวิตให้มา ตั้งแต่สหล้าเป็นเด็กรับจ้างรายวัน ในการสร้างบ้าน จนเกิดการสังเกต เกิดการเรียนรู้ และจดจำ เพราะนายช่างหรือสหล้า โบราณล้านนาจะมีขันตั้งและไม้มงคลผู้ที่

เสา เอกหรือเสามงคลทุกบ้าน”

สหล้าบุญปั่นวัย 72 ปี เล่าถึงไม้ มงคลที่ผูกเสาบ้านว่า “ไม้มงคลที่นำมาผูก เสาสร้างบ้านต้องเป็นไม้ที่มีหน่อแตกเร็วได้ แก่ต้นกล้วย หรือกล้วยที่เป็นเครือ ต้นอ้อย ต้นมะพร้าวหรือผลมะพร้าว นำมาผูกติดเสา โดยใช้ฝ้ายเกลียวใหญ่ผูกมัด ยิ่งคนสมัยก่อน หากเป็นบ้านพ่อเลี้ยง หรือบ้านเศรษฐี บาง คนจะใช้มะพร้าวเป็นทลาย ใช้กล้วยน้ำว้าเป็น เครือใหญ่ๆต้นอ้อยเป็นเล่มใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมั่งมีของผู้เป็นเจ้าของบ้านการ ผูกมัดจะมัดทั้งเสาเอกและเสานาง เป็นการ สร้างความอบอุ่นใจ และสร้างความเชื่อมั่น ให้เจ้าของบ้านว่าสิ่งเหล่านี้จะส่งให้เกิดความ มั่งมีศรีสุข ขณะเดียวกันสหล้าผู้สร้างบ้าน ก็เกิดความมั่นใจใน การสร้างบ้านเพราะ

บ้านสมัยก่อนมักสร้างด้วยต้นไม้ใหญ่อาจมีสิ่ง ลักดีสิทธิสิ่งอยู่ก็จะเป็นการบูชาสิ่งที่ไม่เห็นตัวตน เหล่านี้ เมื่อสร้างบ้านเสร็จสหล้าก็จะปลดขันตั้ง พร้อมกับนำไม้มงคลที่ถูกติดเสาเอก หรือ เจ้าของบ้านบางคนก็จะไม่เอาออกจะ ปล่อยให้ ทำบุญบ้านก่อนค่อยเอาออกก็มี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจ้า ของบ้าน หรือความนิยมในแต่ละถิ่นที่”

พ่อสหล้ายังได้มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “คนสมัยก่อนกว่าจะเป็นสหล้าใหญ่หรือช่างใหญ่ ต้องมีการยกครูจากสหล้าเก่า หรือสหล้าคน ก่อนๆ แล้วจึงแยกตัวออกมารับเหมาก่อสร้างด้วย ตนเอง ดังนั้นขันครูจึงเป็นเครื่องยืนยันในความ สามารถหรือเป็นเครื่องรับรองฝีมือทุกครั้งเมื่อสร้าง บ้านต้องทำตามที่ครูสืบกันมาเพื่อให้เกิดความเป็น สิริมงคลต่อผู้เป็นสหล้าและเจ้าของบ้าน”

แหล่งข้อมูล : สัมภาษณ์สหล้า(ช่าง) อายุ 72 ปี

จำนวน 1 คน

ไม้มงคลผูกเสาบ้าน ที่หมู่บ้านท่าเคอ

อ.เมือง จ.เชียงใหม่

โดยนิคม พรหมมาเทพย์

★ ไม้มงคลผูกเสาเอกของบ้านใหม่ ซึ่งสหล้าใช้เป็นสิ่งที่บูชาครุรวมกับขันตั้ง.